

Kruidenrijkdom waardevol voor gezondheid vee

Kruidenrijke graslanden zijn niet alleen waardevol voor de biodiversiteit in het landelijk gebied, maar zijn ook waardevol voor de gezondheid van uw veestapel. Gras of hooi van kruidenrijke graslanden zorgt voor de juiste structuur en bevat belangrijke mineralen, sporenelementen en andere gezondheidsbevorderende stoffen. Recente onderzoeken laten zien dat er een relatie is tussen kruiden in het rantsoen van koeien en het antibioticagebruik.

Gezonde agrarische bedrijven

Het sluiten van de bedrijfskringloop wordt steeds belangrijker voor veehouders. De nadruk ligt hierbij steeds meer op gesloten voer-mest kringlopen, vergroening op het bedrijf en gezonde voeding i.p.v. medicijngebruik. Het inzetten van kruidenrijk gras als voer voor het vee, past hier goed bij.

Structuurrijk veevoer

Koeien hebben als herkauwers structuurrijk voedsel nodig voor een goede vertering. Reguliere graslanden leveren door een hoge mestgift en frequente oogst veel eiwitten en energie. Het is dan noodzakelijk stro of luzerne bij te mengen voor de benodigde structuur in het rantsoen van de koe. Kruidenrijke graslanden met een lager bemestingsniveau bieden een hoger gehalte aan ruwe stof, belangrijk voor de pensprik en daarmee de verteerbaarheid van het gras. Melkkoeien blijken meer structuurrijk gras op te nemen dan verondersteld. De laatste jaren groeit onder melkveehouders dan ook de belangstelling voor kruidenrijke graslanden.

Uit voerproeven in de melkveehouderij blijkt bovendien dat bijmenging van 25-30% kruidenrijk gras mogelijk is zonder noemenswaardige afname van de melkproductie (uit brochure 'Kruidenrijk grasland, meerwaarde voor vee, bedrijf en weidevogels').

Hessel Agema uit het Friese Kollumerpomp hoort bij de TOP10 bedrijven van Nederland met zijn melkproductie, maar is daarnaast ook gepassioneerd weidevogelboer.

Hij maakt ruimte voor natuur op zijn bedrijf en voert zijn melkkoeien kruidenrijk gras bij. Het ADL-gehalte in dit gras is relatief hoog, maar dat vindt Agema juist een voordeel. "Het bevordert de penswerking en houdt de productie op peil", zegt hij. "Voor ons is biodiversiteit belangrijk. Een rantsoen met paardenbloem levert een betere gezondheid op dan puur gras."

www.agrarischondernemer.nl

Sjoerd Miedema uit het Friese Haskerdijken is bezig met de omvorming naar een biologische melkveehouderij. Hoewel de melkproductie op het bedrijf van Miedema gemiddeld lager ligt per hectare, is de opbrengst min of meer gelijk. Doordat er minder gemaaid en bemest hoeft te worden liggen de kosten een stuk lager.

De koeien van melkveehouder Miedema eten naast gras ook kruiden die van nature in de weilanden voorkomen. Volgens Miedema verbeteren deze kruiden de weerstand van de koeien. Dit is iets dat ook andere veehouders van pas kan komen nu door nieuwe regelgeving het antibioticagebruik in de veehouderij sterk moet worden ingeperkt.

Leeuwarder Courant, 6 mei 2014

Mineralen en sporenelementen

Mineralen en sporenelementen heeft een koe nodig voor weerstand, groei en productie. Kruiden bevatten gemiddeld meer mineralen en sporenelementen dan grassen, o.a. omdat ze soms een ander wortelstelsel hebben en mineralen uit diepere grondlagen kunnen onttrekken.

	n	koper Cu mg	seleen Se µg
Gras	24	9	97
Witte klaver	22	10	98
Cichorei	28	17	182
Smalle weegbree	22	11	120
Duizendblad	20	15	106
Paardenbloem	8	13	248
Wilde peen	2	10	67
Norm koe (30 L CVB)		12	170
Norm geit (4 L melk CVB)		11,5	130

Koper en seleen in gras en kruiden
De tabel hiernaast komt uit het 'bioKennis bericht Zuivel en Rundveevlees' van november 2012.

De tabel laat het gemiddeld mineralengehalte van gras en verschillende kruiden zien, bemonsterd op Nederlandse en Vlaamse biologische melkveebedrijven (n= aantal monsters).

Ter illustratie worden twee belangrijke mineralen uit de totaaltabel getoond, koper en seleen.

Gras en hooi met kruiden is lekker!

Smaakvol gras of hooi is belangrijk voor voldoende voeropname. Door de variatie en mineralenrijkdom van een kruidenrijk grasland is het gewas aantrekkelijk voor het vee. Door koeien buiten te laten grazen kunnen ze bovendien zelf kiezen wat ze eten.

In de brochure 'Kruidenrijk grasland, meerwaarde voor vee, bedrijf en weidevogels' staat als ideale samenstelling voor een smakelijk en gezond rantsoen voor de koe beschreven:

- 50-70% grassen: voor ruwvoer kwaliteit
- 10-30% vlinderbloemigen: voor stikstofbinding in de bodem, ruwvoer kwaliteit en betere voeropname
- 10-20% kruiden: voor belangrijke mineralen en sporenelementen

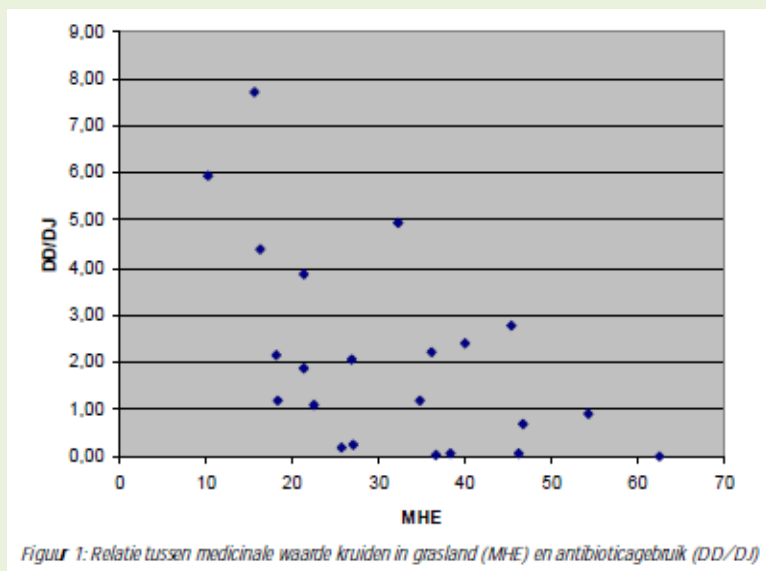
Het toevoegen van kruidenrijk gras aan het rantsoen van de koe is niet alleen geschikt voor robuuste koeienrassen, maar zeker ook voor reguliere melkkoeien. Het toevoegen van kruidenrijk gras hoeft geen extra kosten met zich mee te brengen of een verlies in opbrengst.

Relatie tussen kruiden en antibioticagebruik

De Nederlandse veehouderij streeft naar een sterke reductie van het antibioticagebruik. De belangrijkste reden hiervoor is het terugdringen van antibioticaresistente bacteriën. Naast hygiëne in de stallen en meer bewegingsruimte voor de dieren kunnen natuurlijke middelen en kruiden een belangrijke rol spelen in de weerstand van de veestapel en dus het verminderen van het antibioticagebruik.

In 2011 is door het Louis Bolk Instituut het onderzoek 'Kruidenrijk grasland en de gezondheid van melkvee' uitgevoerd. Op 22 melkveebedrijven in Nederland is de relatie tussen een kruidenrijke weide en diergezondheid van melkvee onderzocht. Op de deelnemende bedrijven werd een positieve correlatie gevonden tussen de kruidenrijkdom van de graslanden en een lager antibioticagebruik. Belangrijk hierbij te vermelden is dat het al dan niet gebruiken van antibiotica ook samenhangt met de bedrijfsstijl van de melkveehouder. De kruidenrijkdom werd bepaald door de meest voorkomende weidekruiden een wegingsfactor mee te geven (1 = goed voor de gezondheid, 0 = neutraal, -1 = giftig). Vrij algemeen voorkomende kruiden als paardenbloem, klaversoorten en boterbloemen hebben al een positieve uitwerking op de gezondheid van de koe. De medicinale waarde van de kruiden is berekend aan de hand van het percentage droge stof en de weegfactor.

Nederlandse naam	% Droge stof	Weeg-factor	MHE
Duizendblad	1	1	1
Fluitenkruid	1	-1	-1
Madeliefje	1	1	1
Herderstasje	2	1	2
Akkerdistel	1	1	1
Engels raagras	45	0	0
Kamille reukeloze	2	1	2
Timotheegras	8	0	0
Weegbree, grote	4	1	4
Straatgras	2	0	0
Ruw beemdgras	4	0	0
Boterbloem scherpe	4	-1	-4
Vogelmuur	4	1	4
Paardenbloem	8	1	8
Klaver wit	12	1	12
Brandnetel	1	1	1
Totaal	100		31

Een van de deelnemers in het onderzoek verteld enthousiast: “De agrariër die mijn kruidenrijke natuurgras afneemt heeft Holstein-Friesian melkkoeien en is erg blij met de bijmenging van het kruidenrijke gras in het voer. Zijn koeien eten het kruidenrijke gras erg graag en hij verkoopt de beste melk van de buurt! De lokale veearts is ook tevreden over het bijvoeren van kruidenrijk gras voor de gezondheid van de koeien.”

Kruidenrijk gras (bij)voeren blijkt een belangrijke factor in de gezondheid van de veestapel en daarmee in het minder inzetten van antibiotica.

Bronnen:

Het gebruik van antibiotica bij landbouwhuisdieren in 2013, SDA rapport juni 2014

Kruidenrijk grasland, meerwaarde voor vee, bedrijf en weidevogels, praktijknetwerk 'Natuurlijk' kruidenrijk gras voor de veehouderij, maart 2014

Folder kruidenrijk grasland, praktijknetwerk 'Natuurlijk' kruidenrijk gras voor de veehouderij, maart 2014

Koeien en kruiden, aanwijzingen dat weidekruiden koegezondheid bevorderen, Ekoland, september 2012

Kruiden en de mineralenvoorziening van melkvee, bioKennis bericht Zuivel en Rundveevlees, november 2012

Kruiden in grasland en de gezondheid van melkvee deel 1 en deel 2, artikel n.a.v. onderzoek april t/m oktober 2011, Louis Bolk Instituut

Fotomateriaal:

Landschap Overijssel